

WIJNJETERP

De kerk van Wijnjeterp stond in de Middeleeuwen dicht bij Olterterp op de plaats die nog altijd het Oudkerkhof wordt genoemd. De legende wil, dat bij de afbraak van dit gebouw de vrijgekomen stenen naar het huidige kerkterrein werden overgebracht door ze door te geven. De mannen van Wijnjeterp zouden daarbij in een lange rij hebben gestaan.

De kerk die bij de verplaatsing opgetrokken werd was er waarschijnlijk een met een zadel-daktoeren. Zo'n toren staat in elk geval getekend op de kaart van Opsterland uit 1664. Op een tekening van J. Stellingwerf uit 1723 staat de kerk weergegeven zonder toren, maar met een klokkenstoel, waarin één klok hangt. Tegenwoordig zijn er **3 klokken**, die in een grote klokkenstoel hangen.

In 1777 werd de oude kerk van Wijnjeterp afgebroken en vervangen door de huidige. Het spitsje op het kerkdak heeft slechts een sierende functie. De galmgaten zijn namelijk niet echt, maar geschilderd.

Hei eenvoudige bakstenen kerkje heeft als enige verlevendiging van het muurwerk rondbogige vensters en pilasters. Een steen in de westgevel herinnert aan de voltooiing van de herbouw in 1778. Boven de zuiddeur is een steen geplaatst met dit opschrift:

De Heere kendt/
de Genen die de Sijne Zijn/
Een legelijk die den Naam/
van Christus noemdt Sta/
af zijn Ongerechtigheid.

Op het fraaie, hooggelegen **kerkhof** staat aan de zuidzijde van de kerk een eigenaardig ijzeren **grafkruis**, zoals er vroeger in de Wouden meer aangetroffen werden. Ingenieus zijn in dit kruis een zandloper, zeisen, het jaartal 1865 en de symbolen van Geloof, Hoop en Liefde, kruis, anker en hart, verwerkt.

HET INTERIEUR

Het interieur van de kerk is gaaf bewaard gebleven in de oorspronkelijke protestantse opstelling. Het centrale punt wordt gevormd door de preekstoel, die tegen de zuidmuur staat opgesteld. Deze preekstoel is fraai versierd met snijwerk in Louis XVI-stijl met hier en daar nog rocaille elementen. Op de panelen zijn in vlak reliëf de evangelisten gesneden met in hun hand een ganzenveer en vergezeld van hun symbolen:

- a. Matheüs (engel)
- b. Marcus (leeuw)
- c. Lucas (os)
- d. Johannes (engel).

Zij representeren het Nieuwe Testament, terwijl op het voorpaneel het voorpaneel het Oude Testament vertegenwoordigd wordt door Mozes met de Tafelen der Wet. Heel fraai zijn de hoekversieringen van de kuip. In blad- en bloemfestoenen zijn kunstig verschillende symbolen verwerkt. In de festoenen tegen de muur zijn dat symbolen van dood, eeuwigheid en vergankelijkheid:

- a. zandloper en zeisen
- b. doodskop en een ouroboros, een slang, die in haar eigen staart bijt (geen begin en geen einde).

De symbolen in de andere festoenen zijn die van de vier jaargetijden:

- a. bloemkorf, staf- en schepersschepje (voorjaar)
- b. schoof, dorsvlegel en sikkel (zomer)
- c. druiven, mes en schaar (herfst)
- d. hulst en schaatsen (winter).

De trap heeft fraaie ajour-gesneden (opengewerkte) balusters die de leuning dragen. Rond de preekstoel staat een eenvoudig doophek met gedraaide balusters. Daar tegenover is een overhuifde **herenbank** opgesteld. De geschilderde bekroning van de bank is versierd met het wapen van Daniël de Blocq Lycklama à Nijeholt. In het koor staat ook een eenvoudige bank met overhuiving.

De mannen- en vrouwenbanken zijn onversierd, maar de vrouwenbanken vertonen een zeer bezienswaardige bijzonderheid. Als **wangstukken** van deze banken zijn namelijk zeer fraai gesneden gothische sleutelstukken geplaatst. Waarschijnlijk zijn ze afkomstig uit de in 1777 afgebroken kerk. Een der sleutelstukken is versierd met een **tweekoppige adelaar** die een (nu blank) wapenschild draagt. In de andere sleutelstukken zijn een **adelaar**, een **leeuw** en een **rond** gesneden. Uit de bekken van de dieren komen spreukbanden. We hebben hier ongetwijfeld te doen met voorstellingen die ontleend zijn aan Ezechiël 1 en Openbaringen 4:5-9, zodat we kunnen vaststellen, dat een afbeelding van een mens (engel) verloren is gegaan.

Op de banken in de kerk staan 14 koperen **blakers** en er hangen aan het gewelf twee twaalfarmige **luchters**. Op de preekstoel staat een koperen arm met twee blakers. De trek balk in het koor is versierd met een **geschilderde cartouche**, waarin staat:

God is liefde/
Dit Gods Huis Is/
Gebouwd/
In het jaar/
1778.

De kerk bezat vroeger **geschilderde glazen**, die o.a. geschonken waren door de Staten, Gedeputeerde Staten, Rekenmeesters en Hof van Friesland.

ORGEL

Het instrument is op het ogenblik niet bespeelbaar. Het is in 1914 in de kerk geplaatst, maar het is samengesteld uit ouder materiaal. De dispositie;

Prestant 8'
Viola di Gamba 8'
Holpijp 8'
Octaaf 4'
Fluit 4'
Octaaf 2'
Mixtuur.

S. ten Hoeve
1974

Literatuur:

- Voorlopige monumentenlijst, dl IX (provincie Friesland, blz. 284. 's-Gravenhage, 1930.
- Kunstreisboek voor Nederland, blz. 215. Amsterdam, 1960.